NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM

Rok IV. Kraków, wtorek 28 czerwca 1921. Nr. 165.

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Poczt. Kasy Oszczędn. Nr. 141.123
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi.
Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione.
Redakcya rękopisów nie zwraca.
Redaktor naczelny przyjmuje od 11½ do 12 w południe.

Cena Nru 8 Mk

Prenumerata: w Krakowie i na prowincyi mies. 190·— kwart. 550·— M
w Krakowie z odnoszeniem do domu . . . 210·—, „ 620·— „
Na prowincyi: z przesyłką pocztową 225·—, „ 650·— „
Za granicą: z przesyłką pocztową . . . 275·—, „ 800·— „
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia od wyrazu 5·— Mk., wiersz nonparel 1-szpalt. Mk 15. Nadesłane Mk 40·—. Wiersz nonparelowy 1 szp w tekście Mk 55·—, Wiersz nonp. 1 szpalt. na 1. stronie 65 Mk. Zawiadomienia ślubne i gratulacye 150 Mk.

Kwestya górnośląska w stadyum dla Polski przychylnem.

Prasa czeska o polityce min. Skirmunta.

Praga. PAT. Radio. Nadzwyczaj serdecznie wita prasa czeska deklaracyę polskiego ministra spraw zagranicznych Skirmunta oraz wymianę depesz między tym ostatnim a Beneszem. Dzienniki konkludują, że oba kraje weszły na nową drogę porozumienia i przyjaznych stosunków, co może wyjść obu krajom tylko na dobre. Pokój światowy nie byłby trwały, gdyby istniało nadal naprężenie między bratnimi narodami, mającymi tyle wspólnych interesów politycznych i gospodarczych. Dr. Benesz ze swej strony zapewnił o szczerem dążeniu rządu czeskiego do porozumienia i trwałej przyjaźni z narodem polskim. Wobec wielkich celów, jakie w przyszłości oba narody muszą wytknąć dla swej polityki, obecne nieporozumienia zniknąć muszą bez śladu. Benesz życzy Polsce zarówno w interesie narodu polskiego jak i w interesie narodu czeskiego szczęśliwego rozwiązania kwestyi górnośląskiej, która wedle informacyi zebranych przez niego w Londynie, znajduje się w stadyum dla Polski pomyślnem.

Wezwanie gen. Höefera do ewakuacyi Śląska.

Lyon. PAT. Radio. Generał Henniker wezwał generała Hoeffera, aby niezwłocznie wykonał plan ewakuacyi Górnego Śląska.

Rozbrojenie Niemiec.

Lyon PAT. Radio. Komisya międzysojusznicza zwiedza obecnie niemieckie fortyfikacye lądowe i morskie aby stwierdzić czy stan ich odpowiada warunkom traktatu.

Berlin. PAT. Ze względu, że termin rozwiązania asmoobrony upływa z dniem 30 lipca, wydał rząd Rzeszy formalne dyrektywy dla rozwiązania Einwohnerwehry bawarskiej, straży miejscowej granicznej w Prusach wschodnich i organizacyi Eschericha. Udział w tych organizacyach po ich rozwiązaniu będzie karany.

Rokowania w sprawie odszkodowań odbędą się w Paryżu

Berlin. PAT. (Wied. B. Kor.) W ciągu następnego tygodnia odbędą się rokowania w Paryżu w kwestyi reperacyjnej. Sekretarze Bergman i Guggenheimer rozpoczną we wtorek dalszy ciąg konferencyi rozpoczętych w Wiesbadenie przez Louchera i Rathenaua. Właściwe obrady rzeczoznawców niemieckich i francuskich nastąpią w piątek.

Paryż. PAT. (Wied. B. Kor.) Nota komisyi reparacyjnej powiada: aby uniknąć szkód na rynku pieniężnym, zapłaty niemieckie na miesiąc czerwiec na próbę mogą być uskuteczniowe nie w dolarach lecz w europejskich pieniądzach. Ta decyzya powziętą jest z tego powodu, że kilka państw sprzymierzonych oświadczyło gotowość podjąć się ryzyka, które stoi w związku z uregulowaniem pieniędzy europejskich

Nota Cambona w sprawie wymiany zakładników.

Berlin. PAT. Biuro Wolffa. Posłowi niemieckiemu w Paryżu wręczono notę, podpisaną przez Cambona, która brzmi jak następuje: Konferencya ambasadorów otrzymała wiadomość o losie niemieckich zakładników, ujętych przez powstańców polskich na Górnym Śląsku, przetransportowanych następnie do Polski. Konferencya ambasadorów złożyła odpowiednie przedstawienie u rządu polskiego, celem zwolnienia internowanych osób. Konferencya uważa jednak za swój obowiązek zwrócić uwagę rządu niemieckiego na osoby, które są, jak doniesiono konferencyi, w najrozmaitszych obozach koncentracyjnych w Niemczech internowane, a których nazwiska wymieniono na załączonej liście. Mam zaszczyt — pisze w dalszym ciągu Cambon — imieniem konferencyi ambasadorów prosić, aby rząd niemiecki uczynił wszystko celem umożliwienia wymiany zakładników.

Niemcy nawiązują stosunki handlowe z Rosyą sowiecką

Hannowe. PAT. Radio. Prasa niemiecka donosi, iż rząd wyśle prof. Wildenfelda, naczelnika departamentu w urzędzie spraw zagranicznych do Moskwy, celem ułożenia traktatu handlowego z Rosyą sowiecką.

Hr. Sforza o polityce zagranicznej Włoch.

Rzym. Dnia 25 bm. PAT, Wied. Biuro Kor. Na dzisiejszem posiedzeniu izby minister spraw zagranicznych hrabia Sforza złożył oświadczenie w sprawie swojej polityki zagranicznej. Wyraził on radość z powodu uregulowania kwestyi odszkodowań i z powodu przyrzeczenia złożonego ze strony rządu niemieckiego, iż spełni lojalnie i stanowczo swoje zobowiązania.

Anglia gotowa do ograniczenia zbrojeń.

Poldhu. PAT. Radio. Llyod George oświadczył, że Wielka Brytania jest gotowa do natychmiastowego podjęcia dyskusyi ograniczenia zbrojeń oraz w sprawach, nad któremi obradowała konferencya rządu angielskiego z przedstawicielami dominiów. Stany Zjednoczone zapatrują się życzliwie na ten projekt, który wymagałby jednak zgody senatu i Izby.

Próby Lloyda Georgea porozumienia się z Irlandyą

Londyn. PAT. Biuro Reutera. Angielski prezydent ministrów Lloyd George wystosował do irlandzkiego prezydenta republiki de Valery pismo, w którem podkreślił poważną troskę rządu, iż apel, wystosowany przez króla, by doszło do porozumienia, nie został wysłuchany. Zaprasza on de Valerę i kilku jego kolegów pod zagwarantowaniem pełnej swobody do Londynu, aby zbadać możliwości porozumienia z premierem ministrów Irlandyi północnej, sir Jamesm Craigem.

Nieustające zamachy synfeinistów.

Horsea. PAT. Donoszą znów o większym zamachu dynamitowym, wykonanym przez powstańców irlandzkich na pociąg, w którym jechał większy Oddział kawaleryi, eskortujący więźniów politycznych oraz inni żołnierze. Siła wybuchu rozerwała pociąg n adwie części. 10 husarów z eskorty i 20 żołnierzy odniosło rany. Dotychczas stwierdzono śmierć 4 żołnierzy. Zginęło też wiele koni. O szczególnej zawziętości Synfeinistów świadczy fakt, że poprzecinali przewody telegraficzne, aby uniemożliwić niesienie pomocy.

Horsea. PAT. Władze angielskie wykryły w okolicy Dublina nowy spisek, w który wmieszanych jest wiele osób. Nastąpiły aresztowania i rewizye.

Strejk górników ang. na ukończeniu.

Londyn. PAT Biuro Wolffa donosi: Lloyd George konferował na prośbę górników z zastępcami właścicieli kopalń i górników.

Poldhu. PAT. Radio. Rozłam i naprężone stosunki we federacyi górniczej angielskiej zostały załagodzone. Na ostatniem zebraniu górników doszło do porozumienia między obu skrajnymi kierunkami co do złagodzenia żądań robotników. Większość górników nie pragnie stawiać państwa w trudnej sytuacyi i narażać go na ciężkie przesilenie. Odłam, który zajmuje stanowisko przeciwne, działa w myśl idei bezwzględnej walki klasowej według zasad trzeciej międzynarodówki.

Horsea. PAT. Radio. Komitet wykonawczy federacyi górników wyraził ostatniej nocy gotowość przyjęcia za podstawę rokowań stanowiska rządu, zajętego wobec żądań robotników. Komitet wykonawczy odbył zebranie z komitetami innych związków zawodowych, na którem omawiano sprawę strejku generalnego na wypadek represyi ze strony pracodawców albo rządu. Partya pracy wyrównała wewnętrzne przeciwieństwa i występuje teraz na zewnątrz jako blok jednolity. Solidarność związków robotników wszelkich kategoryi zaznaczyła się w Anglii w chwili obecnej z nieznaną dotąd siłą. Rząd chcąc ułatwić obu stronom wyjście z sytuacyi, ofiarował 10 milionów funtów szterlingów na pomoc na wypadek, gdyby właściciele kopalń w pewnych okręgach z powodu przesilenia przemysłowego nie mogli wypłacić robotnikom podwyższonych płac oraz wynagrodzenia za czas strejku, czego bezwzględnie domaga się komitet wykonawczy federacyi górników.

Lyon. PAT. Z inicyatywy górników odbędzie się w poniedziałek konferencya przedstawicieli górników z przedstawicielami rządu i właścicieli kopalń.

Transjordania przeciw rządom franc. w Syryi

Lyon. PAT. Radio. Generał Gourand zwiedzając nowy front francuski między Syryą a krajem położonym za Jordanem, stwierdził wśród ludności tamtejszej dość silny ruch, zwrócony przeciw Francuzom. Gubernator Damaszku Habki bej nie przypisuje temu ruchowi większego znaczenia.

Angielskie aeroplany z Palestyny do Bagdadu

Horsea. PAT. Radio. Trzy wojskowe aeroplany angielskie przeleciały z Palestyny do Bagdadu, przebywając przeszło 500 mil angielskich wśród niezwykle trudnych warunków.

Budżet Ligi narodów na rok 1921.

Byt finansowy Ligi Narodów, powołanej do życia przez Traktat Wersalski, oparty został na fundaszach udzielanych jej przez państwa, które ratyfikowały Traktat, a w szczególności przez Francyę, która ofiarowała na ten cel 5.000 funtów szterl. Sekretarz generalny Ligi Narodów opracował pierwszy budżet w dwóch częściach. Pierwsza część odnosiła się do okresu organizacyjnego, który winien był być zakończony z dniem 31 marca 1920 r., tj. z datą, kiedy 13 zaproszonych państw neutralnych miało formalnie zawiadomić o przystąpieniu do Ligi Narodów. Część ta obejmowała okres dziewięciu miesięcy. Ażeby módz ustalić budżet roczny, jego projekt obejmował z początku pozycye za okres trzech miesięcy, tj. kwiecień — maj czerwiec, okres ten tworzył drugą część roku finansowego Ligi Narodów. Budżet pierwszej części wynosił 130.500 funt. szterl., drugiej zaś — 119.500 funt. szterl.

W początkach lipca 1920 r. sekretarz generalny opracował drugi budżet na okres od 1 kwietnia do 31 grudnia 1920 r. Budżet ten obliczony został we frankach złotych, a mianowicie:

Wydatki bezpośrednie	4.420.000 fr. zł.
wydatki pośrednie	1.830.000 fr. zł.
wydatki Biura międzynarodowego pracy	3.750.000 fr. zł.
Razem więc	10.000.000 fr. zł.

Suma ta, podzielona przez ogólną liczbę jednostek 475, wynosiła dla każdej jednostki 21.052 fr. złot. Udział Francyi odpowiadał 25 jednostkom, czyli na Francyę przypadała kwota 526.300 fr. złotych.

Na zwróconą jednak uwagę sekretarzowi gen. przez Francyę, iż drugi budżet obejmuje również wydatki za miesiące: kwiecień, maj i czerwiec, przewidziane już w pierwszym budżecie, drugi ten budżet poddany został rewizyi. W konsekwencyi na okres od 1 lipca do 31 grudnia 1920 r. ogólna suma 10.000.000 fr. złot. została utrzymana, zmniejszeniu uległy tylko kredyty poszczególnych części, dodano natomiast czwartą część. Zreformowany budżet wynosił więc:

I część. Wydatki bezpośrednie	3.275.000 fr. zł.
II część. Wydatki pośrednie	1.750.000 fr. zł.
III część. Wydatki biura międzynarodowego pracy	3.250.000 fr. zł.
IV część. Sumy przeznaczone na utworzenie kapitału obrotowego	1.725.000 fr. zł.
Razem więc	10.000.000 fr. zł.

Drugi budżet akceptowany został przez Radę Ligi podczas sesyi w St. Sebastian, 5 sierpnia 1920 r. Liczba ogólna jednostki podniesiona została z 475 do 478.

Na Polskę za okres sześciu miesięcy, tj. od 1 lipca do 31 grudnia 1920 r. przypadła kwota 100.914 dolarów, która została już wypłacona.

Budżet Ligi Narodów na rok 1921 aprobowano podczas sesyi w Paryżu, po złożeniu w tym względzie raportu przez przedstawiciela Hiszpanii, p. Quinones de Leon w sumie 10.000.000 fr. złot. na 6 miesięcy, czyli na rok cały 20.000.000 fr. złot. Na Francyę więc przypada (10.000.000: 478=20.920: 20.920×25=523.000 fr. złot.) przy wzięciu pod uwagę, że jeden frank złoty równa się 5.1826 fr. papier. (523.000: 5.1826=100914 fr. 60 cent.), a jeden dolar—15 franków (100.914 fr. 60 cent.×15=1.514.719), na pół roku 1.514719 franków, na rok zaś 3.029.438 fr.

Udział Polski również i w roku bieżącym wynosi 100.914 dolarów na pół roku, czyli na rok 201.828 dolarów, co po przeliczeniu na marki polskie podług ostatniego kursu: 1 dolar=1.270 mk. polsk., budżet Rzeczypospolitej polskiej z tytułu udziału jej w Lidze Narodów obciążony zostanie kwotą 256.321.560 mk. pol.

Stosunki w Rosyi sowieckiej.

Delegacya składająca się z 13 Szwedów, która udała się do Rosyi, celem zbadania tamtejszych stosunków, powróciła do Szwecyi. Sprawozdanie delegacyi jest jednem wielkiem oskarżeniem i potępieniem rządu sowieckiego, który cały kraj zamienił w pustynię. W Rosyi minimum utrzymania dziennego kosztuje 50.000 rubli, funt chleba kosztuje 3000 rubli, funt mięsa 12.600. Sowiety zaprowadziły wprawdzie wolny handel, jednakże nie ma to żadnego znaczenia, ponieważ chłop nie chce sprzedawać żywności, lecz tylko chce wymieniać ją na fabrykaty. Ogólna opinia Rosyi jest przeciwną komunizmowi, jednakże długotrwały głód i nędza doprowadziły masę do zupełnej apatyi, tak, że nie mają oni odwagi przeciwstawić się uzbrojonym armiom Trockiego. Szpiegostwo jest lepiej zorganizowane, niż za czasów carskich. W Petersburgu znajduje się wielka liczba Chińczyków, którzy wykonują wyroki bolszewickie. Petersburg liczy obecnie ½ miliona mieszkańców. Miasto wygląda rozpaczliwie. Wszystkie domy drewniane są rozebrane. Fabryki są nieczynne. Robotnicy chodzą czasami do fabryki, lecz tylko po to, ażeby sporządzić sobie jakiś przedmiot, potrzebny do własnego użytku lub do wymiany na żywność i odzież. Natomiast przywódcy sowieccy pozwalają sobie na niebywałe zbytki w pierwszorzędnych hotelach i pałacach. Wśród komisarzy sowieckich niema ani jednego ideowca, z wyjątkiem Lenina, który jednakże przez popleczników Trockiego jest zepchnięty na plan drugi.

Zbrodnie węgierskie.

Wiedeń. „Becsi Magyar Ujsag" wyświetla tajemnicę codziennie na brzeg Dunaju wyrzucanych zwłok, ofiar „Związku odradzających się Węgier". Pismo to podaje:

„Stacya kolejowa Komarom (Kommorn) była w roku ubiegłym szczególnie osławiona. Podróżni musieli tam legitymować się przed „detachement Pronay'a" i wiele jest osób, które przy tej sposobności zniknęły bez śladu. Legitymowanie odbywało się w ten sposób, że ofiary zawlekano do więzienia, skąd tylko czasem okropnie pobite się wydobywały. Szczęście miały te osoby, które zdołały o swem uwięzieniu zawiadomić krewnych. Wypuszczano je na wolność „za złożeniem kaucyi". Tak zwolniono za kaucyą 50.000 koron syna właściciela kawiarni Pawła Varady po 12 dniach więzienia, a nadto kupca Ludwika Bergera i rządcę Wilhelma Györyego.

Więzienie w Kommorn tzw. Sandbergzellen było zbiorowem więzieniem oficerów czerwonej armii, gdzie ci przebywali aż do ukończenia śledztwa, co nieraz trwało rok cały i więcej. Obchodzono się z aresztowanymi w sposób okrutny. Zamknięci w celach podziemnych nie wiedzieli, czy na dworze jest dzień, czy noc. Ci, którzy z życiem z więzienia tego wyszli są tak obłędni, że obawiają się mówić. Oświadczają, że dla własnego interesu wolą milczeć.

Na czele detachement Pronaya stał zast. oficera (Offiziersstellvertreter) Krammer, który był adlatusem Pronay'a.

„Kierownicy" detachementu popełnili m. in. cały szereg wymuszeń po których nie pozostawało nic innego, jak ofiary sprzątnąć z świata.

Przy tej robocie pomagała im niejaka Sörös z Budapesztu, dawniej handlarka żywym towarem. Pani ta miała zadanie wciągać ofiary w sidła. Czyniła to w następujący sposób: Zamożnym ludziom oferowała ona kupno towarów z tem, że po ich odbiór zgłosić się należało w Kommorn. Ofiarowała również reflektantom certyfikaty przewozowe. By zaś ofiary swe przekonać, że chodzi tu o „realne" sprawy, sprowadzała je na stacyę Dunahid obok Kommorn i wskazywała na ustawiony na stacyi tej wagon towarowy. Kto tam przybywał nie wyszedł już z życiem. Z rąk oprawców Pronay'a zginęło w ten sposób 17 osób.

Zast. ofic. Kramer sam opowiadał, że ofiary, które przynosiły z sobą pieniądze, wciągano w nocy na most, gdzie wciskano im w usta knebel, bito w głowę, obciążano ciężarami i wrzucano do Dunaju.

Odkrył te zbrodnie kapitan korwety Schwarz, któremu p. Sörös również zaoferowała kupno towarów. Wkrótce została p. Sörös uwięziona w Raab, lecz grupa Propay'a wypuściła ją na wolność. Ajent, który dokonał jej aresztowania: Banyai został wkrótce zwolniony z posady. Jak słychać przechadza się zbrodniarka zupełnie wolno po pięknych ulicach Budapesztu.

Dla stosunków panujących w „odradzających się" Węgrzech jest jeszcze to znamienne, że wszyskie pasma w Raab, które opisały okropną działalność Sörös zostały skonfiskowane.

Listy z Wiednia.

I.

W wielkiej sali uniwersytetu wiedeńskiego zebrało się onegdaj wszystko, co wybitną i kierującą rolę odgrywa w życiu społecznem w Austryi. Nader licznie był prezentowany świat naukowy i literacki, a obok nich politycy i działacze społeczni. Zapewne niejeden z pośród zebranych przyłożył w swoim czasie rękę, gdy szło o zainicyowanie i wszczęcie do dziś dnia jeszcze nie zakończonego wzajemnego mordu ludzkiego, i zapewne niejeden z pośród zebranych wiele ze swej energii poświęcił, by mord ten możliwie przedłużyć i rozszerzyć po całej kuli ziemskiej. Na palcach dałoby się natomiast wyliczyć owe jednostki z pośród zebranych, które psychozie mordu przeciwstawiły się nawet w chwilach najwyższego jego tryumfu. Znajdowali się wśród zebranych tacy, którzy przez cały czas wojny święcie wierzyli, iż walczą dla dobra ludzkości, a znajdowali się i, — kto wie, czy nie najliczniej reprezentowani? — i ci, którzy zawsze walczyli tylko o swą karyerę. Teraz zmęczeni wojną i rozczarowani pokojem — zebrali się oni wszyscy — a przed nimi stanął sędziwy Hindus Tagore, by im odczytać „Posłannictwo lasów" (tak nazwał poeta swój referat wygłoszony w sali uniwersyteckiej).

I wszyscy zebrani — wygłodniali profesorowie uniwersyteccy i rozczarowani politycy imperyalistyczni, bezsilni przywódcy partyjni i chorobliwie przeczuleni śpiewacy beznadziejnego bólu — wszyscy oni z zapartym oddechem przysłuchiwali się dźwięcznej i melodyjnej mowie filozofa i poety, szczęścia, radości i miłości ludzkiej: to stara, we własnej krwi tonąca i złamana Europa przysłuchiwała się łagodnym wiatrom, wiejącym z dziewiczego i rwącego się do życia Wschodu.

Czy przeżywamy okres, analogiczny do czasów upadku kultury grecko-rzymskiej?..

*

Tagore mówił o tem, że u nas w Europie ciasno. Wysokie mury i wązkie ulice. W nich — człowiek, który chce więcej powietrza dla swych piersi i szerszych horyzontów dla swych oczu. Szerzej i dalej. Stąd — imperyalizm.

Inaczej u niego w Indyach. Tam wielkie lasy. Człowiek nie może być złym, bo mu nie brak miejsca.

A potem opowiadał, jak to ludzie jego narodu są szczęśliwi, jak oni kochają i jeszcze i jeszcze.

Gdy zaś wkońcu, cytując niektóre pieśni indyjskie, poeta przeszedł z angielskiego do sanskrytu i języka bengalskiego, referat stał się cudną deklamacyą, a później niepostrzeżenie dla samych słuchaczy — niezwykle błogo i kojąco działającą melodyą, której towarzyszyły wschodnie ruchy rąk śpiewającego.

Wówczas objawiła się całkowita postać Tagorego. Stał przed nami filozof, poeta prorok.

Przypomniałem sobie, iż uczniowie Tagorego (a szkoła jego w Kalkucie liczy ich obecnie przeszło 300), są budzeni do pracy przez chór młodzieży, który śpiewając, przechodzi w rannych godzinach przez wszystkie sale szkoły. To samo powtarza się, gdy uczniowie w wieczornej porze leżą już w łóżkach i zasypiają...

*

Przed przyjazdem do Wiednia Tagore chciał się upewnić, iż nie będzie przedmiotem owacyj i uroczystych przyjęć ze strony różnych polityków i dyplomatów. Toteż nikt nie wiedział, którym pociągiem przyjeżdża, i gdzie zamieszkał. Poeta nie zgodził się nawet na to, by rektor uniwersytetu i kierownik rządu witali go na stacyi. We Wiedniu unikał wszelkich wywiadów i rozmów z dziennikarzami. Nie do nich przyjechał. Pobyt swój wykorzystał przedewszystkiem w celu zapoznania się z dziećmi wiedeńskiemi.

Z Wiednia udaje się Tagore do Pragi, a stamtąd drogą przez Paryż do swego kraju rodzinnego. Tam w Azyi czeka nań 300 uczni jego, pełnych radości i siły życiowej, a tu go żegna zrozpaczona i brocząca we własnej krwi kulturalna Europa...

Wiedeń, w czerwcu.

Jechiel Halpern.

O czem mówią.

Tematem dnia jest apel premiera Witosa do mas o krzewienie optymizmu. Nic dziwnego, że gdy w pewnem towarzystwie rozmawiano o tej sprawie, wtrącił się także nasz przyjaciel, p. Pamdokser:

— Racyę miał premier, który swoim zdrowym chłopskim rozumem pojął, że sprawy nasze stoją doskonale, i że, można gwizdać na wszelkie zrzędzenia śledzienników, opętanych starymi przesądami i zabobonami ekonomicznymi.

— Jakto? Więc nic pana nie obchodzi, że „stock" naszych mareczek wynosi już prawie 100 miliardów, że za nędzną markę niemiecką trzeba płacić prawie 25 marek polskich, że nie wpływają podatki etc.?

— Naiwny pan jest, to jest nasze całe szczęście. Niezadługo dobrobyt będzie u nas większy, niż na całym świecie. Zacznijmy po kolei: Niskość naszej waluty przedewszystkiem powiększa pracowitość: ludzie lubią zarabiać olbrzymie sumy, a przytem, ażeby mieć na skromne utrzymanie i nie umierać z głodu, trzeba zdobyć wysokie (pod względem liczbowym) wynagrodzenie — więc każdy ciężko pracuje. Nadto wszelka oszczędność jest niemożliwa, więc człowiek szanuje swoje zdrowie, ażeby mógł najdłużej pracować.

— Cóż pan gada, ludzie trwonią i przejadają, bo najpewniejsza lokata jest dziś w żołądku.

— Nie uogólniaj pan. Wszelkie zbytnie żarłoctwo znajduje tamę w naturze ludzkiej. Niech dziesięciu takich żarłoków pijaków i rozpustników zdechnie z przeżarcia lub zachoruje i stanie się niezdolnymi do pracy a ludzie będą abstynentami—bodaj poczwórnymi. Zresztą stary nałóg każe ludziom być oszczędnymi, choćby oszczędność nie miała sensu.

— A czy nic panu nie wiadomo o paskarzach, co trzymają pieniądze w towarach, majątkach miejskich, ziemskich lub w walucie zagranicznej?

— To są najpożyteczniejsi dla państwa obywatele, bo przygotowują grunt dla unormalnienia stosunków. Po pewnym mianowicie czasie, gdy waluta spadnie jeszcze niżej, niemal do zera, państwo nałoży sekwestr na domy i majątki, weźmie wysoką daninę od przemysłowców i kupców w postaci udziału w akcyach i towarze, a przy zmianie marek na nową walutę potrąci progresywnie olbrzymi odsetek stosownie do wysokości majątku, ażeby nikt nie miał wielk. kapitału, i musiał pracować. Najtrudniej będzie z tymi, co mają pieniądze w walucie zagranicznej i chowają je pod poduszką lub w bankach zagranicznych, ale i na to znajdzie się rada.

— A czy nie lepiej odrazu to zrobić zapomocą podatków?

— Nie zna pan psychologii ludzkiej. Podatków żadna grupa posłów płacić nie chce, bo przepadłaby za to przy wyborach, więc postępuje tak, by wyglądało, że podatkami swych wyborców nie obciąża. Ale żadna partya nie protestuje przeciw emisyi nowych banknotów, choć w ten sposób płacą wszyscy podatek najcięższy. Obawa zaś, aby marka spadła pewnego dnia do zera, jest płonna, bo siła przyzwyczajenia zmusza kupca do sprzedaży, choć wie, że jutro będzie jego towar droższy, niż dzisiaj. Zresztą obawia się rabunku lub nastania rządów socyalistycznych więc okłamuje sam siebie. Spadek więc waluty ochrania nas tylko od importu zagranicznego więcej, niż wszelkie komisye przywozu i wywozu.

— A czy nie uważa pan, że nizki stan waluty, a co za tem idzie — nizkie pensye urzędnicze wzmaga łapownictwo?

— Nic niema pożyteczniejszego dla naszego młodego państwa, jak to, co wy nazywacie „łapownictwem", a ja „gratyfikacyą od społeczeństwa za gorliwą pracę". Urzędnik ma to w sobie, że za normalną pensyę pracować nie chce i byłby się rozleniwił i stał nieużytkiem, gdyby nie zbawcza łapóweczka. Obecnie za ten niewinny dodatek do pensyi pracuje prędko i sprawnie przesiaduje ponad godziny biurowe, byleby dogodzić szanownej publiczności, która jest jego drugim chlebodawcą. Pozatem przy reakcyjności naszej i szowinizmie łapóweczka jest jedyną niwelatorką między stanami, wyznaniami i narodowościami i wprowadza prawdziwie demokratyczną równość przed prawem.

— Słowem, jest pan zupełnie zadowolony.

— Jaknajzupełniej, kroczymy ku najwyższej cywilizacyi i staniemy się niebawem mentorem wszystkich państw i narodów.

(„Nasz Kuryer"). Spostrzegacz.

Rozpowszechniajcie „NOWY DZIENNIK"

Tymczasowy pobór nowego podatku dochodowego.

Reforma podatkowa uchwalona została ustawą z 16 lipca 1920. Dz. Ust. Nr. 82, dotyczącą państwowego podatku dochodowego i majątkowego. Zasady ogólne tych dwóch głównych grup podatków przedstawiłem swego czasu po ogłoszeniu ustawy powyższej. Przypominamy, że nowy podatek dochodowy jakoteż nowy podatek majątkowy obowiązują od 1. stycznia 1921, dotychczas jednak nowe te podatki nie zostały w życie wprowadzone, tak że władze podatkowe ściągały na razie nadal podatek zarobkowy i dochodowy na podstawie starych ustaw podatkowych. W szczególności wymierzyły władze podatkowe wedle starych przepisów ostatni podatek zarobkowy na rok 1920 wraz ze wszystkimi dodatkami do podatku zarobkowego się odnoszącymi, a wynoszącymi 300 proc. oraz podatek dochodowy na rok 1920 z dodatkiem wojennym wynoszącym 100 proc. — Co się tyczy podatku od zysków wojennych, to podatek ten został wymierzony tylko do roku 1919, tak że w przyszłości wobec reformy podatkowej ten podatek od zysków wojennych nie będzie więcej wymierzany.

Tak więc następuje obecnie kompletna rekonstrukcya systemu podatkowego na zasadzie reformy podatkowej zawartej w ustawie z 16. lipca 1920, oraz na zasadzie świeżo projektowanych jednak jeszcze nie uchwalonych nowych podatków i danin, które mają w bardzo znacznym stopniu zasilić Skarb Państwowy i przeciwdziałać jego miliardowym deficytom. Należy więc spodziewać się w najkrótszym czasie obok już uchwalonej reformy podatkowej objętej ustawą z 16 lipca 1920, o nowym podatku dochodowym i majątkowym, całego szeregu nowych ustaw podatkowych, które niezawodnie w bardzo silnym stopniu obciążą wszystkie dziedziny życia gospodarczego, a ponieważ obciążone nowymi podatkami odpowiednie sfery przemysłowe i handlowe starać się będą o przerzucenie tego nowego ciężaru na konsumenta, przeto należy się w dalszym ciągu spodziewać wzrastającej w dalszym ciągu drożyzny.

Dla ułatwienia przy wprowadzeniu w życie wspomnianej reformy podatkowej i dla osiągnięcia już teraz pewnych uchwytnych rezultatów tej reformy Sejm uchwalił ustawę z 20. maja 1921 Dz. Ust. Nr. 47 **o tymczasowym poborze państwowego podatku dochodowego.**

Wedle tej ustawy mogą władze skarbowe I. instancyi ustalić **tymczasowy** państwowy podatek dochodowy **od dochodów uzyskanych w latach 1919 i 1920.** Ustalenie to następuje na podstawie fasyi złożonej przez podatnika, a jeżeli podatnik mimo wezwania w terminie przepisanym fasyi nie złoży, to ustalenie tymczasowe podatku dochodowego następuje z urzędu przez władze skarbowe po zasięgnięciu opinii dwóch rzeczoznawców z grona płatników odnośnej gałęzi gospodarczej i to na podstawie danych, jakiemi władze podatkowe odnośnie do danego podatnika rozporządzają przy uwzględnieniu wyniku wymiarów innych podatków. Wezwanie o zapłatę tymczasowo wymierzonego podatku dochodowego następuje na podstawie nakazu płatniczego, przeciw któremu podatnik nie ma żadnego środka prawnego, a wymierzony tymczasowo podatek dochodowy musi być przez podatnika uiszczony do dni 30 licząc od dnia doręczenia nakazu tymczasowego i to pod rygorem egzekucyjnego ściągnięcia go z procentami zwłoki wynoszącemi 2 proc. miesięcznie. Władze skarbowe mają prawo we wypadkach, gdy ściągnięcie podatku tymczasowo ustalonego według danych okoliczności mogłoby być zagrożone, zarządzić równocześnie z wezwaniem płatniczem tymczasowe zabezpieczenie tego podatku na majątku podatnika w drodze administracyjnej lub przez właściwy sąd, przyczem musi sąd odnośnym wezwaniom władz skarbowych bezwłocznie uczynić zadość, a do dokonania tego zabezpieczenia nie potrzeba poświadczenia grożącego niebezpieczeństwem. Oprócz tego wymiaru tymczasowego dokonują władze skarbowe w późniejszym czasie ostatecznego wymiaru podatku dochodowego, a o ile się okaże, że ostatecznie wymierzony podatek dochodowy nie dosięgnie kwoty poprzednio tymczasowo ustalonej i już przez płatnika uiszczonej, to należy się płatnikom zwrot nadwyżki z odsetkami ½ proc. miesięcznie od dnia uskutecznienia wpłaty aż do dnia doręczenia ostatecznego nakazu płatniczego. Nadwyżka ta będzie jednak płatnikowi tylko wówczas zwróconą, jeśli nie ma on zaległości z tytułu innych podatków.

Widzimy więc, że ustawa powyższa o tymczasowym poborze podatku dochodowego na podstawie dochodów uzyskanych w latach 1919 i 1920 zawiera przepisy, które pwinny być przez władze skarbowe przestrzegane z nadzwyczajną oględnością przy dokładnem rozważeniu zachodzących w każdym poszczególnym wypadku okoliczności, gdyż inaczej mogą te przepisy pociągnąć za sobą bardzo dotkliwe następstwa dla obywateli.

Ustawa powyższa, która weszła w życie z dniem jej ogłoszenia, więc z dniem 11 czerwca 1921 nie dotyczy poboru tymczasowego państwowego podatku majątkowego, albowiem na razie władze podatkowe tego podatku nie wymierzają. Realizacya podatku majątkowego wymagać będzie jeszcze odpowiednich przygotowań celem stworzenia podstawy do jego wymiaru.

Dr. Albert Süsser.

Ze świata.

Żydzi w szkołach w Rusi zakarpackiej i Słowacyi. Jak się okazuje z ostatniej statystyki przyznało się w szkołach Rusi zakarpackiej 72 proc. uczniów do narodowości żydowskiej. W Munkaczu stanowią uczniowie narodowości żydowskiej 41 proc. W szkołach ruskich uczęszcza 447 uczniów narodowości żydowskiej do słoweńskich 5 a do węgierskich 245. Podobne stosunki panują też na Słowaczyźnie. Do narodowości żydowskiej przyznało się tam w szkołach słowackich 1185 uczniów, niemieckich 98, a węgierskich 786.

Rząd sowietów stawia Perecowi pomnik w Witebsku? Z Berlina nadeszła wiadomość, że rząd sowietów wystawił w Witebsku poecie żydowskiemu, J. L. Perecowi, pomnik.

Kongres światowy skautów żydowskich. Antwerpska organizacya skautów żydowskich „Bar Kochba" zajęła się organizacyą światowego kongresu skautowego. Szereg grup skautowych zgłosił już akces. Terminu zjazdu jeszcze nie ustalono, lecz odbędzie się on w niedługim czasie. Program zjazdu jest następujący: 1) jednolita organizacya światowa, 2) jednolity program wychowania i wykształcenia skautowego, 3) powołanie władzy naczelnej skautingu żyd. z siedzibą w Palestynie, 4) organ centralny, 5) stosunek do pracy palestyńskiej i języka hebr., 6) do organizacyi politycznych, 7) organizacya żeńska, 8) spr. administr. i organizacyjne, 9) sprawy finansowe.

Stan wojenny między Rosyą a Japonią

Cziczerin notyfikuje mocarstwa.

Londyn. PAT. Biuro Wolffa donosi: „Daily Telegraph" donosi, że Cziczerin wręczył urzędowe oświadczenie, że między Rosyą a Japonią istnieje stan wojenny.

Lyon. PAT. Radio. „Daily Chronicle" donosi, że Cziczerin zawiadomił mocarstwa, że Rosya znajduje się n· stopie wojennej z Japonią.

—o-o—

Agitacya bolszewików w St. Zjedn.

Poldhu. PAT. Radio. Bolszewicy rozwijają żywa agitacyę na terenie Stanów Zjednoczonych, zwłaszcza starają się uzyskać wpływ na robotników większych kompanii okrętowych.

Amerykański związek robotniczy potępia rządy bolszew.

Delver. PAT. (Biuro Reutera). Amerykański związek robotniczy uchwalił rezolucyę olbrzymią większością, w której odrzuca przystąpienie do trzeciej międzynarodówki i potępia rządy sowieckie.

O porozumienie czesko-węgierskie.

Praga. PAT. Radio. Prasa czeska wyraża zadowolenie z powodu wyników konferencyi marienbadzkiej, która jej zdaniem usunęła różnice między Pragą a Budapesztem, jakie istniały na punkcie wprowadzenia w życie postanowień traktatu pokojowego. Konferencya ta stworzyła materyały dla przyszłej konferencyi, która się odbędzie w Budapeszcie, a która ustali szczegóły układu węgiersko-czeskiego.

Budapeszt. PAT. (Węg. B. K.) Minister spraw zagranicznych hrabia Baniy oświadczył w rozmowie z korespondentem Węg. B. Kor., że jego spotkanie z ministrem spraw zagranicznych Beneszem w Marienbadzie było jednym krokiem naprzód na drodze, na którą wstąpił jego poprzednik, kierując się koniecznością rozszerzenia sąsiedzkich stosunków gospodarczych. Znanem jest, że przez traktat trianoński narzucono większą ilość kwestyi, których rozwiązanie leży w obopólnym interesie stosunków sąsiedzkich. Na konferencyi w Brucku narzucono również wiele kwestyi, które były następnie omawiane w Budapeszcie i Pradze, a obecnie w Marienbadzie uzupełnione. Spotkanie w Marienbadzie nie oznacza jednak ukończenia tej wymiany zdań, lecz jest tylko dalszym ciągiem tej konstruktywnej czynności, której cel stanowi zabezpieczenie spokoju w Europie środkowej, przy uwzględnieniu usprawiedliwionych interesów państwa węgierskiego.

Grecya nie chce pokojowego załatwienia zatargu z Angorą.

Lyon. PAT. Radio. Do soboty wieczora nie nadeszła jeszcze odpowiedź Grecyi na propozycyę pośrednictwa.

Ateny. PAT (Ag. Havasa). Odpowadając na krok sprzymierzonych z dnia 21 bm. rząd grecki dziękuje za propozycye i oświadcza, że tylko względy wojskowe mogą nim kierować w jego stanowisku i decyzyach.

Sprawa albańska na posiedzeniu Ligi narodów.

Genewa. PAT. Szwajcarska ag. Telegr. donosi: Rada Ligi Narodów badała sprawę Albanii. Zastępca Albanii protestował przeciwko obsadzeniu części Albanii przez Jugosławię i greckie wojska. Grecki zastępca wskazując na umowę z roku 1913 do 1914 uprosił, aby Rada Ligi Narodów odrzuciła kompetencye w tej sprawie i oddała sprawę radzie ambasadorów. Zastępca Jugosławii przedłożył powody, dla których kraj jego zmuszony był obsadzić terytoryum Albańskie. Fisher proponował wszystkim trzem partyom, aby aż do uregulowania tej sprawy zatrzymały się od wszelkich kroków. Do jego wywodów dołączył swoje zdanie zastępca włoski Imperiali. Rada Ligi nie powzięła decyzyi w tej sprawie.

Uroczystość ku uczczeniu Ligi nar.

Horsea. PAT. Radio. W Hydo Parku odbyła się uroczystość ku uczczeniu Ligi Narodow. W uroczystości wzięły udział delegacye 17 narodów w strojach narodowych.

KRONIKA.

Kraków, 27 czerwca.

— **Wybory w Izbie adwokatów w Krakowie.** W sobotę dnia 25 bm. odbyło się w sali Rady powiatowej zwyczajne doroczne zebranie Krakowskiej Izby adwokatów. Wynik nowych wyborów jest następujący: Prezydentem Izby został wybrany p. dr. Jerzy Trammer, zastępca Prokurenta Izby p. dr. Ignacy Szado, Wiceprezydentem Izby p. dr. Edmund Fischer, a zastępcą członka Rady dyscyplinarnej p. dr. Tadeusz Miskiewicz.

Szczegółowe sprawozdanie umieścimy w jutrzejszym numerze.

„Iwriah". We wtorek, dnia 28 bm. o g. 7 i pół wieczorem odbędzie się w sali „Ezry (Krakowska 41), wykład hebrejski prof. dra M. Berkowicza z Bielska n. t. „O formach poezyi biblijnej".

— **Ze sportu.** Wczorajsze zawody między Wartą (Poznań), a Cracovią zakończyły się zwycięstwem w stosunku 6:2 (4:1). Szczegółowe sprawozdanie umieścimy w najbliższym numerze.

Nadzwyczajne pociągi do Wieliczki. Dyrekcya kolei państwowych podaje do wiadomości: Z okazyi zjazdu do salin w Wieliczce w dniu 29-go bm. ustanawia dyrekcya kolei nadzwyczajne pociągi. Odjazd z Krakowa 12·55, Odjazd z Wieliczki 19·25. (PAT.).

REPERTUAR TEATRU M. J. SŁOWACKIEGO.

Poniedziałek: Eros i Psyche.

Wtorek: Eros i Psyche.

REPERTUAR TEATRU „BAGATELA".

Poniedziałek: Porwanie Sabinek.

Wtorek: Porwanie Sabinek.

REPERTUAR TEATRU POWSZECHNEGO.

Poniedziałek: Boccacio.

Wtorek: Idealna żonka.

REPERTUAR OPERETKI W NOWOŚCIACH.

Poniedziałek: Wróg kobiet.

Wtorek: Wróg kobiet.

Nakładem Gal. Spółki Wydawniczej. Red. nacz.: Dr [illegible] Red. odp.: [illegible] [illegible] Drukarnia [illegible], ul. [illegible]